

Yttrande och återrapportering till Länsstyrelsen från Alingsås kommun efter utvärdering av miljöbalkstillsynen 2020

1. Länsstyrelsen önskar ta del av behovsutredning och tillsynsplan för 2021

Svar: Behovsutredning för 2021-2023 bifogas till yttrandet. Tillsyns- och verksamhetsplan för 2021 beslutas av miljöskyddsnämnden i januari och skickas därefter till Länsstyrelsen.

2. Länsstyrelsen önskar ta del av en uppdaterad taxa för tillsyn enligt miljöbalken

Svar: En indexuppgregering har genomförts under hösten 2020 genom ett beslut i miljöskyddsnämnden. För mer information se även svar på fråga om taxor nedan. Uppdaterad taxa bifogas till yttrandet.

3. Hur nämnd och förvaltning ställer sig till Länsstyrelsens noterade brister och rekommendationer i rapporten

Länsstyrelsen har uppmärksammat följande *brister och risker* som nämnden och kommunen bör beakta:

- **I nuläget saknas tydliga lokala beslutade mål för verksamheten. Dock pågår ett arbete med att ta fram nya kommunala mål utifrån Agenda 2030.**

Svar: I miljöskyddsnämndens budget (3-årsstrategi) för 2021-2023 har mål och nyckeltal för uppföljning tagits fram som kopplar till kommunens prioriterade mål. Dessa återfinns i bilaga 5 som svar på frågan där Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att göra det tydligare i styrdokumentet vilka mål som gäller för tillsynsverksamheten.

Miljöskyddsnämndens mål för 2021 är att kunna genomföra all planerad tillsynsverksamhet enligt den tillsyns- och verksamhetsplan som kommer att beslutas av nämnden i januari 2021. Målet är satt med syfte att till 2022 ha mer detaljerade mål för olika verksamhetsområden.

Arbetet med att ta fram mer detaljerade mål under 2021 kommer att ske dels utifrån väsentlighets- och riskanalyser för tillsynen inom de olika verksamhetsområdena som miljönämnden ansvarar för och dels utifrån Alingsås kommuns framtagna policy för Agenda 2030-arbetet.

- **Det råder en viss resursbrist för miljöbalkstillsynen.**

Svar: Alingsås har tillsynsansvar för både tillståndspliktiga och anmälningspliktiga verksamheter i kommunen och Länsstyrelsen konstaterar i sin bedömning att nämnden bedriver den tillsyn som krävs vid de av Länsstyrelsen överlåtna objekten (tillståndspliktiga verksamheter) samt att miljöskyddsnämnden uppfyller lagstiftningens krav enligt miljötillsynsförordningen. Dock gör den oplanerade tillsynen att arbetsbelastningen speciellt inom miljöskydd tidvis har varit hög. Dessutom skulle mer resurser än vad som idag är möjligt att behöva läggas på tillsyn av små verksamheter. Vid övergången till 2021 finns ingen kontrollskuld inom miljöskydd vilket det gjorde vid förra årsskiftet. Det innebär att underskottet har arbetats ikapp under 2020 och att vi nu är i fas vad gäller årsbaserad tillsyn. I tillsyns- och verksamhetsplanen för 2021 planeras en utökning av tillsynen av små verksamheter och detta baseras på att vikariat nu tillsatts i högre grad än tidigare.

Länsstyrelsen lämnar följande rekommendationer:**• Nuvarande organisationsform bör värnas även i framtiden för att undvika risk för jäv och olämplig påverkan i myndighetsutövningen.**

Svar: En ny organisation träder i kraft 1 februari 2021 där miljöskyddsförvaltningen slås ihop med samhällsbyggnadsförvaltningen. Nuvarande miljöskyddsförvaltning kommer att utgöra en avdelning inom samhällsbyggnadsförvaltningen. I den nya avdelningen kommer även bygglovsenheten att ingå d.v.s. det skapas en tillsyns-/myndighetsavdelning. För att undvika jäv och olämplig påverkan i myndighetsutövningen kommer avdelningschefen för Bygg och Miljö även att vara myndighetschef och ha full delegering inom dessa två arbetsområden. Myndighetschefen kommer att vara den ansvarige representanten från förvaltningen i Miljöskyddsnämnden. Myndighetschefen kommer också att representera förvaltningen i byggfrågor i Samhällsbyggnadsnämnden. Önskemålet är att efter valet 2022 föra över byggfrågorna till en gemensam Bygg- och Miljöskyddsnämnd. Detta är ett politiskt beslut och genom underhandkontakter med ledande politiker i kommunen har de bekräftat att det idag finns en vilja att genomföra förändringen efter valet 2022. Under mellantiden kommer myndighetschefen för Bygg och Miljö att arbeta mot två nämnder. För att hantera eventuella jävsfrågor finns i kommunen ett jävsutskott bestående av kommunstyrelsen ordförande, vice ordförande och ytterligare en ledamot från kommunstyrelsen.

• Det är viktigt att miljöskyddsnämnden även framöver har budgetansvar för verksamheten och kan begära medel för den verksamhet de ansvarar för.

Svar: Miljöskyddsnämnden kommer i den nya organisationen fortsatt att ha en egen budget som hanteras separat från övriga avdelningars budget inom den nya gemensamma Samhällsbyggnadsförvaltningen.

• Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att göra det tydligare i styrdokumentet vilka mål som gäller för tillsynsverksamheten och vilka insatser som därför behöver genomföras.

Svar: I miljöskyddsnämndens budget för 2021-2023 har mål och nyckeltal utarbetats som kopplar till de tre av kommunens fem prioriterade mål som är relevanta för miljöskyddsnämndens verksamhet.

Mål 1: Alingsås växer genom att stärka och uppmuntra arbetsliv, näringsliv och föreningsliv

Mål 2: I Alingsås finns goda livsmiljöer genom en långsiktig ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling

Mål 3: Alingsåsarna har inflytande, får god service och ett gott bemötande från kommunen

I miljöskyddsnämndens bifogade budget för 2021-2023 framgår miljöskyddsnämndens mål. I dokumentet framgår förutom budget också riskanalys samt internkontrollplan för verksamheten.

• Samstämmigheten mellan behovsutredning och tillsynsplan behöver förbättras så att det tydligare går att se vad som prioriteras, vilken tillsyn som inte kan genomföras och vilka konsekvenser det får.

Svar: Detta kommer att beaktas när tillsyns- och verksamhetsplanen tas fram i januari 2021. Planen kommer att skickas till Länsstyrelsen då den är beslutad.

• Kommunen bör fortsätta värna om den goda arbetsmiljön och den personal som finns tillgänglig.

Svar: Miljöskyddsnämnden har i budgeten för 2021 satt upp specifika arbetsmiljömål som också kommer att följas upp i internkontrollplanen:

- Medarbetarna trivs med att samarbeta vilket innebär fungerande samsyn internt samt bra samarbete i processer som genomförs tillsammans med andra enheter på förvaltningen.
- Arbetsplatsen har lätt för att attrahera nya medarbetare och behålla kompetent personal.
- Medarbetarna erbjuds ett bra stöd om de blir utsatta för hot eller våld i tjänsten eller i situationer kopplade till tjänsteutövningen.

Förutom internkontrollplanen har också ett nytt årshjul tagits fram för det systematiska arbetsmiljöarbetet för att säkerställa att APT och samverkansmöten på olika nivåer genomförs i tillräcklig omfattning med information, diskussioner, uppdatering av rutiner och handlingsplaner. Det bedrivs också ett fortsatt arbete med att utveckla samsyn i ärenden mellan handläggare, team och förvaltningar i nära samarbete med chefer. Satsningar på fortsatt verksamhetsutveckling, kompetensutveckling och resurser för juriststöd har säkrats i budgeten för 2021. Utrymme finns också i budgeten för personalaktiviteter och gemensamma verksamhetsdagar.

• **Miljöbalkstaxan bör ses över så att timavgiften motsvarar kostnaden.**

Svar: Alingsås ligger relativt lågt i timavgift jämfört med andra kommuner i Göteborgsregionen och avgiften har inte höjts sedan 2012. Att omarbete miljöbalkstaxan i enlighet med SKR:s vägledning är ett omfattande arbete och kommer att vara en prioriterad aktivitet i verksamhetsplanen för 2021. Beslut i kommunfullmäktige på ny miljöbalkstaxa planeras under 2021.

Enligt nuvarande taxa kan miljöskyddsnämnden besluta om en årlig indexuppräknings av taxan från 2018 vilket man också gjorde i november. Uppräkningen gjordes enligt SKR:s PKV-index och innebär att taxan höjs från 950 kr/h till 1000 kr/h den 1 januari 2021. Denna taxa gäller då endast nya ärenden.

• **Förvaltningen bör se över rutinerna för när timdebitering ska ske som en följd av inkomna klagomål. Det finns idag en skillnad i hur de olika teamen debiterar för genomfört arbete.**

Svar: De av Länsstyrelsen observerade skillnaderna har tidigare framförallt funnits mellan hälsoskyddsteamet och miljöskyddsteamet. Sedan Länsstyrelsens besök 1 april har vakansen som avdelningschef för Livsmedel och Hälsa tillsatts och därmed finns nu två närvarande avdelningschefer som kan styra mot en mer likartad timdebitering för befogade såväl som för obefogade klagomål.

• **Uppföljningen bör utvecklas så att det blir tydligare vilken tillsyn som genomförts och vilken tillsyn som eventuellt inte hunnits med och vad det får för konsekvenser.**

Svar: Från och med 2021 kommer tillsyns- och verksamhetsplanen att vara tydligare utformad. Där kommer förutom antal timmar per verksamhetsområde också att framgå hur många tillsyner som planeras. Uppföljning kommer att ske genom att den tid som är kopplad till ärenden i Ecos (både debiterbar och ej debiterbar) och objekt följs upp. För att kunna följa upp övrig tid kommer handläggarna även att få redovisa i ett Exceldokument. Under 2021 kommer verksamheten att titta på olika tidredovisningssystem. Eftersom 100% genomförd planerad tillsyn är ett av målen för miljöskyddsnämnden kommer uppföljning att ske kontinuerligt under året. Om den genomförda verksamheten inte följer plan kan det fångas upp och åtgärder sättas in i tid.

- **Det är viktigt att kommunen avsätter resurser för uppföljning av de ärenden som påbörjats, t ex rörande små avlopp.**

Svar: Vi är medvetna om att det finns gamla ärenden som ej avslutats. Gäller bl a avlopps- och klagomålsärenden. Under 2019 när det nya ärendehanteringssystemet infördes tog leverantören av systemet ut en extra avgift för att öppna ett stängt ärende. Detta bidrog till att fler ärenden än tidigare hölls öppna längre. Vi kommer framöver att fokusera mer än tidigare på att avsluta gamla ärenden för att förbättra ärendebalansen.

- **Förvaltningen behöver sträva efter större enhetlighet mellan mallar och rutiner för de olika teamen och för olika ärendegrupper.**

Svar: Ett omfattande arbete har utförts under 2020 med att ta fram nya mallar för de viktigaste rapporterna och besluten inom förvaltningen. Detta var en del av tillsyns- och verksamhetsplanen för 2020 och har resulterat i nya mallar såväl som nya arbetsprocesser. Arbetet har genomförts med en styrgrupp med chefer, en projektgrupp med handläggare och med bidrag från den jurist som är timanställd vid förvaltningen. Mallarna är nu klara och har börjat användas i de olika teamen. Även nya rutiner har utvecklats under året och ett antal nya e-tjänster har lanserats på hemsidan som också bidrar till mer likartade processer och rutiner.

- **Det behöver vara tydligt för verksamhetsutövaren vad som är ett överklagningsbart beslut och vad som är en tillsynsrapport. En tillsyns-rapport kan inte överklagas och ska därför inte innehålla några krav.**

Svar: Första steget har varit att utveckla nya mallar för bl a inspektionsrapporter, underrättelser, yttranden och beslut om förelägganden. Inspektionsrapporten kan i enklare fall kombineras med underrättelse inför kommande beslut (kommunicering) men handläggarna kan också välja att skriva en separat underrättelse. Miljöskyddsnämnden har valt att lyfta detta som en risk och tagit fram en internkontrollpunkt som handlar om att vår kommunikation i tal och skrift ska vara lätt att förstå. Miljöskyddsnämnden delar uppfattningen att inspektioner med avvikelser ska resultera i tydliga förelägganden som kan överklagas och inte i krav som finns i inspektionsrapporterna. Fokus i diskussionerna med handläggarna kommer att ligga på att hitta den rätta skiljelinjen mellan de avvikelser som "bör åtgärdas" och de som "skall åtgärdas" i inspektionsrapporterna. De punkter som tillhör kategorin "skall åtgärdas" resulterar i underrättelse inför kommande beslut om föreläggande (kommunicering). Om en god dialog hålls med verksamhetsutövaren under ärendets gång finns även stor möjlighet att denne kan agera innan beslut om föreläggande fattas.